

Warszawa, 8.02.2013 roku

Fundacja Nowoczesna Polska
ul. Marszałkowska 84/92, lok. 125
00-514 Warszawa

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Departament Własności Intelktualnej i Mediów
Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

Szanowni Państwo,

Poniżej przedstawiamy stanowisko Fundacji Nowoczesna Polska dotyczące komunikatu Komisji Europejskiej z dnia 18 grudnia 2012 roku w sprawie treści na jednolitym rynku cyfrowym (COM (2012) 789).

Fundacja Nowoczesna Polska wyraża przekonanie, iż kierunki prac Komisji Europejskiej nad zmianami w prawie autorskim nie odpowiadają potrzebom nowoczesnej komunikacji przez media cyfrowe ani użytkowników sieci. Dyskusja nad kształtem rzeczywistej i skutecznej reformy prawa autorskiego jest zastępowana propozycjami zmian o charakterze doraźnym, nie rozwiązujących problemów systemowych tej dziedziny.

Błędne są także założenia leżące u podstaw komunikatu wydanego przez Komisję Europejską. Celem działań na szczeblu europejskim nie powinno być coraz dalej posunięte traktowanie kultury jako produktu, służącego do intensywnej eksploatacji i maksymalizacji zysku. Realnym problemem społecznym nie jest brak „legalnej” oferty dóbr kultury, ale ograniczenie praw obywateli w sferze uczestnictwa w kulturze. W swoich pracach Komisja zupełnie pomija istnienie nowych partycypacyjnych modeli uczestnictwa w procesach komunikacji społecznej, w tym modeli biznesowych budowanych w oparciu o usługi wykorzystywanych przez artystów i inne osoby aktywne na polu kultury.

Odnosząc się do poszczególnych kierunków działań zarysowanych w komunikacie Komisji przedstawiamy następujące uwagi.

(i) Dostęp transgraniczny i możliwość przenoszenia usług

Najbardziej efektywnym narzędziem ułatwiającym transgraniczny dostęp do treści za pośrednictwem Internetu są niewątpliwie wolne licencje. Ich wzory - takie jak licencje Free Art License czy Creative Commons BY-SA - stanowią jedyny w skali globalnej zestandaryzowany system umożliwiający korzystanie z utworu na jednolitych zasadach niezależnie od obywatelstwa twórcy, państwa publikacji utworu i miejsca korzystania z dzieła.

Rozpowszechnienie modeli wolnego licencjonowania byłoby zatem znacznie bardziej korzystne (zarówno dla przedsiębiorców, jak i uczestników kultury), niż tworzenie kolejnych regulacji komplikujących jedynie i tak już nieczytelny dla przeciętnego użytkownika globalny system praw autorskich.

(ii) Treść tworzona przez użytkowników oraz udzielanie licencji użytkownikom korzystającym w niewielkim stopniu z materiałów chronionych

Niewątpliwie należy wesprzeć starania Komisji mające na celu zwiększenie przejrzystości prawa i zapewnienie jego pewności. Niejasność obowiązujących reguł jest obecnie jedną z najistotniejszych barier utrudniających obywatelom korzystanie z dóbr kultury, a nadto blokującą przedsiębiorcom dostęp do treści objętych prawem autorskim.

W tym kontekście warto raz jeszcze podkreślić rolę, jaką mogłyby odegrać wolne licencje dla realizacji tego celu. Postulujemy uczynienie ich rozpowszechnieniem jednym z priorytetów prac Komisji, a nie jedynie obszaru badania.

Zwracamy także uwagę na potrzebę dbałości o poszanowanie praw uczestników kultury i odpowiednie klasyfikowanie ich twórczości jako przedmiotu prawa autorskiego, a nie „treści” o nieokreślonym statusie „tworzonej przez użytkowników”. Twórcy są twórcami a utwory utworami niezależnie od tego, w jaki sposób doszło do ich pierwszego rozpowszechnienia. Istotne jest również, by informowanie o „legalnych i nielegalnych formach wykorzystania treści w internecie” obejmowało rzetelne przekazywanie wiedzy o zakresie dozwolonego użytku osobistego i publicznego, a nie jedynie o płatnych platformach umożliwiających dostęp do utworów objętych prawami autorskimi.

(iii) Sektor audiowizualny i instytucje odpowiedzialne za dziedzictwo kulturowe

Na uwagę zasługuje inicjatywa Komisji zmierzająca do ułatwienia dostępu do dzieł znajdujących się „poza obiegiem dystrybucyjnym”. Postulujemy jednak, by wprowadzane ułatwienia dotyczyły nie tylko instytucji odpowiedzialnych za dziedzictwo filmowe, ale również osób fizycznych zainteresowanych niekomercyjnym wykorzystaniem tych utworów.

Niezależnie od powyższego, warto zauważyć, iż docelowym rozwiązaniem wskazanych przez Komisję problemów powinno być radykalne skrócenie czasu obowiązywania autorskich praw majątkowych oraz rozszerzenie dozwolonego użytku prywatnego w ten sposób, by objął on również prawo udostępniania osobom trzecim utworów znajdujących się „poza obiegiem dystrybucyjnym”. Tylko taka systemowa zmiana zlikwiduje przyczynę problemu.

(iv) Eksploracja tekstów i danych

Odnosząc się do uwag Komisji odnośnie opłat licencyjnych za kopie sporządzone na użytek prywatny, zauważamy, że obowiązujący w Polsce system należy do stosunkowo liberalnych i należy popierać jego rozszerzenie na pozostałe kraje Unii Europejskiej. Wykonywanie kopii na użytek prywatny powinno być nieodpłatne (jako objęte wyjątkiem dozwolonego użytku). Zwracamy także uwagę na fakt, że ewentualny uszczerbek ponoszony przez twórców (którego istnienie jest dyskusyjne) jest wyrównywany za pomocą działającego już systemu pobierania opłat od urzędzeń reprograficznych. Zdecydowanie protestujemy przeciwko nakładaniu na użytkowników kolejnych opłat licencyjnych, które poza ograniczeniem praw obywateli do uczestnictwa w kulturze wprowadzą jeszcze jedną barierę prawną, którą użytkownik będzie musiał każdorazowo wykryć i pokonać.

Wnioski

Podsumowując uwagi zawarte w niniejszym stanowisku wskazujemy, iż w naszej opinii prace Komisji powinny być skoncentrowane na poszerzeniu praw użytkowników i poprawie jakości i przejrzystości obowiązujących regulacji. Korzystne dla wszystkich uczestników rynku cyfrowego, zarówno obywateli (w tym twórców), jak i podmiotów gospodarczych, byłoby także promowanie wolnych licencji zapewniających proste i jednolite reguły dostępu do utworów.

Docelowym rozwiązaniem problemów występujących na rynku cyfrowym, w tym także naruszeń praw autorskich, byłoby zwiększenie obszaru obowiązujących zezwoleń dotyczących korzystania z utworów objętych prawami autorskimi oraz promowanie alternatywnych modeli biznesowych.

Z poważaniem,
PREZES

Jarosław Lipszyc

Jarosław Lipszyc

Fundacja Nowoczesna Polska

FUNDAcja
NOWOCZESNA POLSKA
ul. Marszałkowska 84/92 lok.125
00-514 WARSZAWA